

H V D L

1 5 6 5

8
10

C. e. 65

v

erwehlt 00
(cl 1786)

A,

II 2166

~~2 N. 66~~

LOCI COMMUNES SENTENTIOSORUM
versuum ex Elegijs Tibulli, Propertij & Ouidij.

A

IOHANNES MVRMELIO
diligenter collecti.

FRANCOFORDIÆ AD ODERAM,
IN OFFICINA IOHANNIS
EICHORNI.

IOHANNES MVRMEL
lius puero bonarum artium stu-
dioſo.

EN tibi de tetrīs ſelectum ſordibus aurum,
Vt nitido ſias ditior eloquio.

En tibi de rigidis ſecreta roſaria ſpinis,
Vt citra uulnus florea ſerta pares.

En tibi ne noceant incauto gramina ponti,
Prompta uides ſtudijs optima quæq; tuis.

Qui Veneris numeros & erotica carmina ludunt,
Abdita ſub dulci melle uenena ſerunt.

Hos puer exites, moneo, ne blanda uoluptas
Te miſerum cogat turpia ferre iuga.

Inde tamen ſectos ſecuro pectore uerſus
Fac diſcas, quos dat noſtra Minerua tibi.

Quo-

QVONiam meminimus, gentiles & lubricos
Poetas non esse iuventuti tradendos, ne cum
paleis ipso etiam grano priuentur, operæ
pretium erit, selectas & utiles quasq; sententias ab
uniuersis quantumuis alioqui impudicis, ludimagia
stro examussum & solerter extractum iri, quibus pro
facetijs, pro moribus, pro maiori rerum experientia,
pro quotidianis prouerbijs, pro solatio, pro multorū
applicatione negociorum, pro aliarum literarum in-
telligentia, scolastici uti possint. Quales sunt ex Na-
sone: Nitimur in uelut semper cupimusq; negata.
Turpius eijcitur &c. Principijs obsta, sero medicina
paratur. Ocia si tollas periēre Cupidinis arcus. Quod
caret alterna requie durabile non est. His enim &
consimilibus Poetarum floribus non solum Christiani
& Theologi in suis scriptis usi sunt, sed & sacratis-
simarum legum glossæ passim resperse sunt eis. Per-
quirantur ergo in Naso, ceterisq; Qui enim
è nuce nucleum esse uult, fran-
gat nucem.

Ex Isidoneo germanico Iacobi Vuimphelin-
gij, de floribus Poetarum, Ca-
pite 3.

A 2

Albij

ALBII TIBULLI EQVITIS RO
mani uersus selecti, ex primo libro
Elegiarum.

Sis modicis contentus, opum & magis
stratum contemptor.

Duitias alius fuluo sibi congerat auro.
Et teneat culti iugera magna soli.
Quem labor assiduus uicino terreat hoste,
Martia cui somnos classica pulsa fugent.
Me mea paupertas uitæ traducat inertis,
Dum meus assiduo luceat igne focus.
Exiguus nihil est detrahendum.
At uos exiguo pecori furesq; lupiq;
Parcite de magno est præda petenda grege.
Tempore omnia sunt peragenda.
Longa dies homini docuit parere Leones,
Longa dies molli saxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus uuas,
Annus agit certa lucida signa uice.
Tempus iuuentutis non est terendum.
At si tardus eris, errabis, transiet ætas
Quàm citò, non segnis stat remeatq; dies.
Quàm citò purpureos deperdit terra, colores,
Quàm citò formosas populus alta comas.
Quam iacet infirmæ uenère ubi fata senectæ,
Qui prior Eleo est carcere missus equus.

Vidi

Vidi iam iuuenem premeret cum serior ætas,

Mœrentem stultos præterijisse dies.

Beneficio carminum homo fit immortalis.

Carmine purpurea est Nisi coma, carmina ni sint,

Ex humero Pelopis non nituisset ebur.

Quem referunt Musæ, uiuet dum roborat tellus,

Dum coelum stellas, dum uehet amnis aquas.

Laudes vini decantantur.

Ille liquor docuit uoces inflectere cantu,

Mouit & ad certos nesciamembra modos.

Bacchus & agricolæ magno confecta labore,

Pectora tristitiæ dissoluenda dedit.

Bacchus & adflictis requiem mortalibus adfert,

Crura licet dura compede pulsa sonent.

Vtendum est florida ætate.

At tu dum primum floret tibi temporis ætas

Vtere, non tardo labitur illa pede.

Periurium pœna manet.

Ah miser & si quis primo periuria celat,

Sera tamen tacitis pœna uenit pedibus.

Lucri cupiditas, multos laboribus & per
riculis exponit.

Lucra petens habili tauros adiungit aratro,

Et durum terræ rusticus urget opus.

Lucra petituras parentia per freta uentis,

Ducunt instabiles sydera certa rates.

Pudicitia non est auro vendenda.

Admonui quoties auro ne pollue formam?

Sæpe solent auro multa subesse mala.

Ex diuitijs & auro bella sunt exorta.

Quis fuit horrendus primus qui protulit enses?

Quam ferus & uerè ferreus ille fuit.

Tunc cædes hominum generi tunc prælia nata,

Tunc breuior diræ mortis aperta uia est.

At nihil ille miser meruit, nos ad mala nostra

Vertimus, in se uas quod dedit ille feras.

Diuitijs hoc uitium est auri, nec bella fuerunt,

Fagus astabat quum scyphus ante dapes.

Non arces, non uallus erat, somnumq; petebat.

Securus uarias dux gregis inter oues.

Furor bellorum pessimus est, meliusq; est

domi pauperem viuere, quàm bellando

cruentas opes quæritare.

Quis furor est atram bellis accersere mortem?

Imminet & tacito clam uenit illa pede.

Non seges est infra, non uinea culta, sed audax

Cerberus & stygiæ nauita puppis aquæ.

Illic percussisq; genis ustoq; capillo,

Errat ad obscuros pallida turba lacus.

Quàm potius laudandus hic est, quem prole parata,

Occupat in parua pigra senecta casa.

Ipsæ suas sectatur oues, at filius agnos,

Et calidam fesso comparat uxor aquam.

Pacia

Pacis præconia.

Interea pax arua colit, pax candida primum

Duxit araturos subiuga curua boues.

Pax aluit uites, & succos condidit uuae,

Funderet ut nato testa paterna merum.

Pace bidens uomerq; uigent ac tristia duri

Militis in tenebris occupat arma situs.

Rusticus è lucoq; uehit malè sobrius ipso,

Vxorem plauastro, progeniemq; domum.

EX II. LIBRO ELEGIARVM

Tibulli.

Festis diebus rei diuinæ vacandum est.

Luce sacra requiescat humus, requiescat arator,

Et graue suspensio uomere cesset opus.

Soluite uincla iugis, nunc ad præsepia debent,

Plena coronato stare boues capite.

Omnia sunt operata Deo, non audeat ulla

Lanificam pensis imposuisse manum.

Castitas mundiciesq; superis accepta est.

Casti placent superis pura cum ueste uenite,

Et manibus puris, sumite fontis aquam.

Mala prædæ.

Ferrea non Vencrem, sed prædam secula laudant,

Præda tamen multis est operata malis.

A 4

Præda

*Præda feras acies cinxit discordibus armis,
Hinc cruor, hinc cædes, mors propiorq; uenit.
Præda uago iussit geminare pericula ponto.
Bellica dum dubijs rostra dedit ratibus.*

Spes commoda.

*Iam mala finissem letho, sed credula uitam
Spes fouet, & melius cras fore semper ait.
Spes alit agricolas, spes sulcis credit aratis
Semina, quæ magno fœnore, reddat ager.
Hæc laqueo uolucres, hæc captat arundine pisces,
Cum tenues hamos abdidit ante cibus.
Spes etiam ualido solatur compede uinctum,
Crura sonant ferro, sed canit inter opus.*

**EX TERTIO LIBRO ELE
giarum Tibulli.**

*Opes non leuant nos curis.
Non opibus mentes homini curæq; leuantur,
Nam fortuna sua tempora lege gerit.
Nocturna somnia sæpe vanos timores
inijciunt.*

*Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pavidas mentes falsa timere iubent.*

*Fœminæ sunt inconstantes.
Ah crudele genus, nec fidum fœmina nomen.
Ah pereat, didicit fallere si qua uirum.
Blandis uerbis homines exorantur,*

Ergo

Ergo ne dubita blandas adhibere querelas,
Vincuntur molli pectora dura prece.
Fructus ante maturitatem non sunt
carpendi.

Quid fraudare iuuat uitem crescentibus uuis,
Et modo nata mala uellere poma manu?
Mente contristata simulare gaudium
difficile est.

Hei mihi difficile est imitari gaudia falsa,
Difficile est tristi fingere mente iocum.
Nec benè mendaci risus componitur ore,
Nec benè sollicitis ebria uerba sonant.
Foeliciter sapit is, qui periculo alieno sapit.
Vos ego nunc moneo, foelix quicumq; dolore
Alterius disces posse carere tuo.

PROPERTII AVRELII

Nautæ uersus selecti, ex secundo
libro Elegiarum.

De suis quisq; uerba facit.

Nauita de uentis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles uulnera, pastor oues.

Amor non est sanabilis.

Omnes humanos sanat medicina dolores,
Solut amor morbi non amat artificem.

Furor fit, læsa sæpius patientia.

Non solum taurus ferit uncis cornibus hostem,
Verum etiam instanti læsa repugnat ouis.

A 5

Omnia

Omnia mutantur,
Omnia uertuntur, certè uertuntur amores,
Vinceris, aut uincis, hæc in amore rota est.
Magni sæpe duces, magni cecidère Tyranni,
Et Thebæ steterant, altaq; Troia fuit.
Fœminæ sunt fallaces, variæ & mutabiles.
Sed uobis facilè est uerba & componere fraudes,
Hoc unum didicit fœmina semper opus.
Non sic incerto mutantur flumine Syrtes,
Nec folia hyberno tam tremefacta noto.
Quàm citò fœminea non constat fœdus in ira,
Siue ea causa grauis siue ea causa leuis.
Voluntas sæpe laudanda est, ubi vires desunt.
Quod si deficiunt uires, audacia certè
Laus erit, in magnis & uoluisse sat est.
Nihil infœlicius homine, qui turpi amore
captus est.
Durius in terris nihil est quod uiuat amante.
Nec modo si sapias, quod minus esse uelis.
Figura colorq; naturalis, nemini vitio
datur.
Ut natura dedit sic omnis recta figura,
Turpis Romano Belgicus ore color.

Securius est duo habere, quàm vnum.
Nam melius duo descendunt retinacula nauem,
Tutius & geminos anxia mater alit.
Senio & uerustate confecta, quiescunt.

almo

Miles

Miles depositis annosus secubat armis,
Grandæuiq; negant ducere aratra boues.
Putris & in uacua requiescit nauis arena,
Et uetus in templo bellica parma uacat.

Nilul homini est diuturnum.

Nec forma æternum, haud cuiq; est fortuna perennis
Longius aut propius mors sua quemq; manet.
Mala vini.

Vino forma perit, uino corrumpitur ætas,
Vino sæpe suum nescit amica uirum.

EX TERTIO LIBRO ELE
giarum Propertij.

Post obitum maior laus, bonis & do
ctis prouenit.

Omnia post obitum fingit maiora uetustas,
Maius ab exequijs nomen in ora uenit.

Decus ingenio comparatum, mortem euadit, æs
dificia autem uel maximè sumptuosa, ue
rusta destruuntur.

Nam neq; pyramidum sumptus ad sidera ducti,

Nec Iouis Elæi coelum imitata domus.

Nec Mausolæi diues fortuna sepulchri,

Mortis ab extrema conditione uacat.

Aut illis flamma, aut imber subducet honores.

Annorum aut ictu pondera uicta ruent.

At non ingenio, quæsitum nomen ab æuo

Excidet, ingenio stat sine morte decus.

Cuius

Cuiuscunq; conditionis homines mors
rapit ad inferos.

Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas,
Nudus ad infernas stulte uehere rates.

Victor cum uictis pariter miscebitur umbris,

Consule cum Mario capte Iugurtha sedes,

Lydus Dulichio non distat Cræsus ab Iro,

Optima mors parca quæ uenit apta die.

Seruorum est munus non mentiri.

Omnis enim debet sine uano nuncius esse,

Maioremq; timens seruus habere fidem.

Mala auaritiæ.

Ergo sollicitæ tu causa pecunia uitæ es,

Per te immaturum mortis adimus iter.

Tu uitijs hominum crudelia pabula prebes.

Semina curarum de capite orta tuo.

In nautas & mercatores, periculis maris
se ob auaritiã exponentes.

Ite rates curuæ & lethi quoq; texite causas,

Ista per humanas mors uenit acta manus.

Terra parum fuerat, terris adiecimus undas,

Fortunæ miseras auximus arte uias.

Ancora te teneat, quem non tenuere penates,

Quid meritum dicas cui sua terra parum est?

Ventorum est quodcunq; paras, haud ulla carina

Consenuit, fallit portus & ipse fidem,

Natura

Natura insidians pontum substravit auarīs,
Ut tibi succedat uix semel esse potest.

Onus cui impar sis, ne subfueris.

Turpe est quod nequeas capiti committere pondus
Et pessum inflexo, mox dare terga genu.

Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
Fama nec ex equo ducitur ulla iugo.

Varias hominibus dotes natura distribuit.

Sunt quibus Eleæ concurrat palma quadrigæ,
Sunt quibus in celeres gloria nata pedes.

Hic satus ad pacem, hic castrensibus utilis armis,
Naturæ sequitur semina quisq; suæ.

Experientia, est prouidentiaē magistra.

Venturam melius præfagit nauita mortem,

Vulneribus didicit miles habere metum.

Aurum nunc in terris dominatur.

Aurum omnes uicta iam pietate colunt.

Auro pulsa fides, auro uenalia iura,

Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.

Mors est ineuitabilis.

Sed tamen hoc omnes, hic primus & ultimus ordo

Est mala, sed cunctis ista terenda uia est.

Exoranda canis tria sunt latrantia colla,

Scandenda est torui publica cymba senis.

Ille licet ferro cautus se condat & ære,

Mors tamen inclusum protrahit inde caput.

Nerca

Natura

*Nerea non facies, non uis exemit Achillem,
Croesum aut Pactoli, quas parit humor opes.*

**EX IIII. LIBRO ELE
giarum Propertij.**

*Iusta causa virtutem militis promouet,
iniusta deprimat.*

*Frangit & attollit uires in milite causa,
Quæ nisi iusta subest, excutit arma pudor.
Ab infernis non licet quenquam reuocare
Panditur ad nullas ianua nigra preces.
Cum semel infernas intrarunt funera leges,
Non exorato stant Adamante uix.*

**PUBLII OVIDII NASONIS
versus selecti ex unico libro episto
larum Heroidum.**

In deceptores puellarum.

*Fallere credentem non est operosa puellam
Gloria, simplicitas digna fauore fuit.
Facta à fine, non ab euentu sunt vel pro
banda, vel improbanda.
Exitus acta probat, careat successibus opto.
Quisquis ab euentu facta notanda putat.
Intacta delibare iucundum est.
Est aliquid plenis pomaria carpere ramis,
Et tenui primam deligerè ungue rosam.
In leuitatem nimij cultus.*

Sims

*Sint procul à nobis iuuenes ut foemina compta,
Fine coli modico forma uirilis amat.*

Interdum requiescendum est.

*Quod caret alterna requie durabile non est,
Hæc reparat uires, fessaq; membra leuat.*

Quæ merito pateris, facile ferenda sunt.

*Leniter ex merito quicquid patiare ferendum est,
Quæ uenit indignè pœna, dolenda uenit.*

Cygnus vicina morte solito dulcius canit.

*Sic ubi fata uocant, udis abiectus in herbis,
Ad uada Meandri concinit albus olor.*

Coniugium inæqualium malum est.

*Quàm malè inæquales ueniunt ad aratra iuueni,
Tam premitur magno coniuge nupta minor.*

*Non honor est, sed onus species læsura ferentes,
Si qua uoles aptè nubere, nube pari.*

Exprobratio immemoris beneficii iuuat.

*Est aliqua ingrato meritum exprobrare uoluptas,
Hac fruatur, hæc de te gaudia sola feram.*

Aliena ne cupias.

*Disce meo exemplo formosis posse carere,
Est uirtus placitis abstinuisse bonis.*

Sero uenis ad id quod alter occupauit.

Ad possessa uenis præreptaq; gaudia serus,

Spes tua lenta fuit, quod petis alter habet.

*Principio obscœni amoris fortiter resis-
tendum est.*

Dum

*Dum nouus est cepto potius pugnemus amori,
Flamma recens parua sparsa refedit aqua.
In hospitibus & externis non est amor
ris constantia.*

*Certus in hospitibus non est amor, errat ut ipse,
Cumq; nihil speres firmitus esse fugit.
Periculosum est se aquis credere.*

*Arte laboratae merguntur in aequore puppes,
Tu tua plus remis brachia posse putas.*

Adulterium non est committendum.

*Elige de uacuis quam non sibi uendicet alter,
Si nescis, dominum res habet ista suum.*

*Deus non mactata pecude, sed fide & iustis
operibus placatur.*

*Non boue mactato caelestia numina gaudent,
Sed quae praestanda est, & sine teste fide.*

*Quod formae deest, ingenio compensa.
Si mihi difficilis formam natura negauit,
Ingenio formae damna rependo meae.*

EX I. LIBRO ELEGIARVM
sive amorum Ouidij.

*Leue fit, quod benè fertur onus.
Vidi ego iactatas mota face crescere flammās,
Et uidi nullo concutiente mori.*

*Verbera plura ferunt, quam quos iuuat usus aratri,
Detrectant pressi dum iuga prima boues.*

Asper

*Asper equus duris contunditur ora lupatis,
Frena minus sentit, quisquis ad arma facit.
In bello portæ clauduntur, pacis verò
tempore aperiendæ sunt.*

*Urbibus obsessis, clausæ munimina portæ
Profunt, in media pace quid arma times?
Nox amor & vinum turpia suadent.
Nox & amor uinumq; nihil moderabile suadent,
Illa pudore uacat, Liber amorq; metu.*

*Tempus celerrimè autugit.
Labitur occultè fallitq; uolatilis ætas,
Et celer admissis labitur annus equis.
Vsus rei prodest, negligentia obest.
Æra nitent usu, uestis bona querit haberi.
Canescunt turpi tecta relicta situ.*

*E multis facilius est rapina.
Certior è multis, nec tam inuidiosa rapina est,
Præda uenit canis de grege plena lupis.*

*Ira non fit diuturna.
Sed nunquam dederis spaciosum tempus in iram,
Sæpe simultates ira morata facit.*

*Luxuria cum omni ætati turpis, tum senex
Auti foedissima est.
Quæ bello est habilis, Veneri quoq; conuenit ætas,
Turpe senex miles, turpe senilis amor.
Soporatos & inermes, facile est oppri-
mere.*

B

Sæpe

*Sepe soporatos inuadere profuit hostes,
Cedere & armata uulgus in erme manu.*

De turpi quæstu.

Non benè conducti uendunt periuria testes,

Non benè selecti iudicis arca patet.

Turpe reos empta miseros defendere lingua,

Quod faciat magnas turpe tribunal opes.

Turpe thori reditu census augere paternos,

Et faciem lucro prostituisse suam.

Vbi copia rerum est, inde excipiantur.

Carpite de plenis pendentes uitibus uvas,

Præbeat Alcinoi poma benignus ager.

Fama carminibus acquisita, est immortalis.

Scinduntur uestes, gemmæ fraguntur & aurum,

Carmina quam tribuent fama perennis erit.

*De Poëtarum immortalitate, & laude
carminum.*

Viuet Mæonides, Tenedos dum stabit & Ida,

Dum rapidas Simois in mare uoluet aquas.

Viuet & Ascræus, dum mustis uua tumebit,

Dum cadet incurua falce resecta seges.

Battiades toto semper cantabitur orbe,

Quamuis ingenio non ualet, arte ualet.

Nulla Sophocleo ueniet iactura cothurno,

Cum Sole, & Luna semper Aratus erit.

Dum fallax seruus, durus pater, improba lena

Vixerit, & meretrix blanda, Menandros erit.

Ennius

Ennius arte carens, animosiq; Accius oris
Casurum nullo tempore nomen habent.
Varronem primamq; ratem quæ nesciet ætas
Aureaq; Æsonia terga petita duci?
Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
Exitio terras cum dabit una dies.
Tityrus & segetes Æneiaq; arma legentur,
Roma triumphati dum caput orbis erit.
Donec erunt ignes arcusq; Cupidinis arma,
Dicentur numeri culte Tibulle tui.
Gallus & Hesperijs, & Gallus notus Eois,
Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.
Ergo cum silices, cum dens patientis aratri
Depereant æuo, carmina morte carent.
Cedant carminibus Reges, Regumq; triumphis,
Cedat & auriferi ripa beata Tagi.
Vilia miretur uulgus, mihi flauus Apollo,
Pocula Castalia plena ministret aqua.
Post mortem cessat inuidia.
Pascitur in uiuis liuor, post fata quiescit,
Tuuc suus ex merito quenq; tuetur honos.

EX II. LIBRO ELEGIARVM
sive amorum Ouidij.

Contra proditores secretorum.
Aspicis indicibus nexas per colla catenas,
Squallidus orba fide pectora carcer habet.

B 2

Querit

Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat
Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit.

In delatores.

Culpa nec ex facili quamuis manifesta probatur,
Iudicis illa sui tuta favore uenit.

Bona citius quàm mala absumuntur.
Optima prima ferè manibus rapiuntur auaris,
Implentur numeris deteriora suis.

De cupiditate venatoris.

Venator sequitur fugientia, capta relinquit.

Semper & inuentis ulteriora petit.

Somnolentia est vitanda.

Infelix tota quicunq; quiescere nocte

Sustinet, & somnos præmia magna uocat.

Stulte quid est somnus? gelidæ nisi mortis imago,

Longa quiescendi tempora fata dabunt.

Ne id alicui præstes, quo abundat.

Quid folia arboribus? quid pleno sydera cælo?

In freta collectas alta quid addis aquas?

De periculis nautarum.

Sero respicitur tellus, ubi fune soluto,

Currit in immensum panda carina salum.

Nauita sollicitus iam uentos horret iniquos,

Et prope tam lethum, quàm prope cernit aquam.

Fœtus ante maturitatem non sunt tollendi.

Quid plenam fraudas uitem crescentibus uuis,

Pomaq; crudeli uellis acerba manu?

Sponte

Sponte fluent matura sua, sine crescere nata,
Est precium tardæ non leue uita moræ.

In puellis non est fides.

Verba puellarum folijs leuiora caducis,
Irritaq; ut uisum est uentus & aura ferunt.

EX TERTIO LIBRO ELE-
giarum siue amorum Ouidij.

Contra nimiam seueritatem in custo-
dienda uxore.

Cui peccare licet, peccat minus, ipsa potestas
Semina nequitie languidiora facit.

Verita magis appetimus.

Vidi ego nuper equum contra sua frena tenacem,

Ore reluctanti fulminis ire modo

Constitit, ut primum concessas sensit habenas,

Frenaq; in effusa laxa iacere iuba.

Nitimur in uetitum semper, cupimusq; negata,

Sic interdictis imminet æger aquis.

Quæ seruantur, ea magis appetuntur.

Quicquid seruatur, cupimus magis, ipsaq; furem,

Preda uocat, pauci quod sinit alter amant.

De incantamentis.

Carmine lesa Ceres sterilem uanescit in herbam,

Deficiunt lesi carmine fontis aquæ.

Illicibus glandes, cantataq; uitibus uis

Decidit, & nullo poma mouente fluunt.

Nec surdos cantus, nec cæcos pictura
delectat.

Quid iuuat ad surdas si cantet Phineus aures?
Quid miserum Thamyrim picta tabella iuuat?
Olim scientia fuit cara.

Ingenium quondam fuerat preciosius auro,
At nunc barbaries grandis habere nihil.
Pecunia est hominum regina.

Eruimus terra solidum pro frugibus aurum,
Possidet inuentas sanguine miles opes.
Cura pauperibus clausa est, dat census honores,
Inde grauis iudex, inde seuerus eques.
Poëtæ sacri & diuini vocantur, mors tamen
eis minime parcit.

At sacri uates, & diuûm cura uocamur,
Sunt etiam qui nos numen habere putent.
Scilicet omne sacrum mors importuna profanat,
Omnibus obscuras inijcit illa manus.
Cohortatio ad patientiam.

Perfer & obdura, dolor hic tibi proderit olim,
Sæpe tulit lassis succus amarus opem.
Multa mentiuntur Poëtæ.

Exit in immensum fecunda licentia Vatum,
Obligat Historica nec sua uerba fide.

In eos, qui se peccasse gloriose prædis
dicant.

Quis furor est, quæ nocte latent, in luce fateri,
Et quæ clam facias, facta referre palam?

Ignoto

Ignoto meretrix corpus iunctura Quiriti,
Opposita populum submouet ante sera.

EX PRIMO LIBRO OVIDII

de arte amandi.

Præceptorum discipulus obediat.

Phyllirides puerum citharæ præfecit Achillem,

Atq; animos molli contudit arte feros,

Qui toties socios, toties exterruit hostes,

Creditur annosum pertimuisse senem.

Quas Hector sensurus erat, poscente Magistro,

Verberibus iussis præbuit ille manus.

Loci oportunitas est obseruanda.

Scit bene uenator, ceruis ubi retia tendat,

Scit benè qua frendens ualle moretur aper.

Aucupibus noti frutices, qui sustinet hamos,

Novit quæ multo pisce natentur aquæ.

Laudes vini.

Vina parant animos, faciuntq; coloribus aptos,

Cura fugit multo diluiturq; mero.

Tunc ueniunt risus, tunc pauper cornua sumit,

Tunc dolor & curæ rugaq; frontis abit.

Tunc aperit mentes æuo rarissima nostro

Simplicitas, artes excutiente Deo.

Nocte fallitur iudicium.

Nocte latent menda, uitioq; ignoscitur omni,

Horaq; formosam quamlibet illa facit.

B 4

Com

**Consule de gemmis, de tincta murice lana,
Consule de facie corporibusq; diem.**

Nemo sua sorte contentus est.
**Fertilior seges est alienis semper in agris,
Vicinumq; pecus grandius uber habet.**

Principium damni vitandum.
Non auis utiliter uiscatis effugit alis,

**Non bene de laxis cassibus exit aper.
Saucius arrepto piscis retinetur ab hamo.**

Tempus est obseruandum.
**Nec semper credenda Ceres fallacibus aruis,
Nec semper uiridi concaua puppis aque.**

Precibus homines & Dij exorantur.
**Hectora donauit Priamo prece motus Achilles,
Electitur iratus uoce rogante Deus.**

In detestationem aleæ.
**Sic ne perdiderit, non cessat perdere lusor,
Et reuocat cupidas alea sepe manus.**

**Non solum iuris, sed bonarum etiam artium stu-
dijs vacandum.**

**Disce bonas artes (moneo) Romana iuuentus,
Non tantum trepidos ut tueare reos.**

Tempore omnia fiunt leuiora.
**Tempore difficiles ueniunt ad aratra iuuenti,
Tempore lenta pati frena docentur equi.
Ferreus assiduo consumitur annulus usu,
Interit assidua uomer adiuuicus humo,**

Quid

Quid magis est durum saxo? quid mollius unda?
Dura tamen molli saxa cauantur aqua.

Mundiciem corporis mediocremq; cul-
tum ama.

Mundiciæ placeant, fuscantur corpora campo,

Sit benè conueniens, & sine labe toga.

Linguaq; nec rigeat, careant rubigine dentes,

Nec uagus in laxa pes tibi pelle natet.

Nec malè deformet rigidos tonsura capillos,

Sit coma sit docta barba resecta manu.

Et nihil emineat, sint & sine sordibus ungues,

Inq; caua nullus stet tibi nare pilus.

Nec malè odorati sit tristis anhelitus oris,

Nec lædat nares uirq; paterq; gregis.

Quod multi faciunt, non continuo
bonum est.

Tuta frequensq; uia est per amici fallere nomen,

Tuta frequensq; licet sit uia, crimen habet.

In ebrietatem.

Certa tibi à nobis dabitur mensura bibendi,

Officium præstent mensq; pedesq; suum.

Iurgia præcipuè uino simulata caueto,

Et nimium faciles ad fera bella manus.

Occidit Eurytion stultè data uina bibendo,

Aptior est dulci mensa merumq; ioco.

Ne sis difficilis & duræ ceruicis,

B S

SI

Si uox est cantu, si mollia brachia salta,
Et quacunq; potes arte placere, place.
Laude & obsequio vincuntur homines.
Laudatas ostendit auis Iunonia pennas,
Si tacitus spectes, illa recondit opes.
Quadrupedes inter rapidi certamina cursus,
Depexaq; iube t iusaq; colla iuuant.
Deus colendus est & a peccatis abstinendum.
Expedit esse Deos & ut expedit esse putemus,
Dentur in antiquos thura merumq; focos.
Nec secreta quies illos, similisq; sopori
Detinet, innocui uiuite, numen adest.
Reddit depositum, pietas sua foedera seruet,
Fraus absit, uacuas cedis habete manus.
Multis candidus color, vitio datur.
Candidus in nauta turpis color, equoris unda,
Debet & a radijs syderis esse niger.
Turpis & agricola, qui uomere semper adunco,
Et grauibus rastris sub Ioue uersat humum,
Et tu Palladiae petitur cui fama coronae,
Candida si fuerint corpora, turpis eris.

Contra vigilias & amorem.
Attenuant iuuenum uigilate corpora noctes,
Curaq; & immenso qui fit amore dolor.
Solis turpibus homines delectantur.
Nil nisi turpe iuuat, curae est sua cuiq; uoluptas,
Haec quoq; ab alterius grata dolore uenit.

Diuera

Diuersæ terræ, diuersa producunt.
Nec tellus eadem parit omnia, uitibus illa
Conuenit, hæc oleis, hic benè farra uirent.

Quot capita tot sensus.
Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figura,
Qui sapit in numeris moribus aptus erit.

EX II. LIBRO OVIDII,
de arte amandi.

Parta sunt conseruanda.
Nec minor est uirtus quàm quærere parta tueri,
Casus inest illic, hic erit artis opus.

Aduersa sæpe excitant ingenium.
Ingenium mala sæpe mouent, quis crederet unquam,
Aëreas hominum capere posse uias?

Nemo confidat in sua pulchritudine.
Ingenij dotes corporis adde bonis.
Forma bonū fragile est, quantumq; accedit ad annos
Fit minor & spacio carpitur illa suo.
Nec semper uiolæ, nec semper lilia florent
Et riget amissa spina relictæ rosa.
Et tibi iam uenient cani formose capilli,
Iam uenient rugæ quæ tibi corpus arcent,
Iam mollire animum qui duret, & astrue formam.
Solutus ad extremos permanet ille rogos.
Nec leuis ingenuas pectus coluisse per artes
Cura sit, & linguas edidicisse duas.
In eandem sententiam.

Ergo

Ergo age fallaci timidè confide figura,
Quisquis es, atq; aliquid corpore pluris habe.
Esto facilis & mansuetus.
Dextera præcipuè capit indulgentia mentes,
Asperitas odium sæuaq; bella mouet.
Odimus Accipitrem, quia uiuit semper in armis,
Et pavidum solitos in pecus ire lupos.
At caret insidijs hominum, quia mitis hirundo est,
Quasq; colat turres Chaonis ales habet.
Contra iracundiam ac rixas.
Este procullites, & amara prælia lingue,
Dulcibus est uerbis mollis alendus amor.
Obsequium amicos parit.
Flectitur obsequio, curuatur ab arbore ramus,
Franges, si uires experiere tuas.
Obsequio tranantur aquæ, nec uincere possis
Flumina, si contra quam rapit unda nates.
Obsequium Tigresq; domat, tumidosq; leones
Rustica paulatim taurus aratra subit.
Carmina laudantur, sed pecunia dilige
gitur.
Carmina laudantur, sed munera magna petuntur,
Dum modò sit diues, barbarus ipse placet.
Aurea sunt uerè nunc secula, plurimus auro
Venit honos, auro conciliatur amor.
Ipsè licet uenias Musis comitatus Homere,
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.
Autumnus est morbolus.

Sepe.

Sæpe sub autumno cum formosissimus annus,
Plenaq; purpureo subrubet uua mero.
Quum modo frigoribus premimur modo soluimur
Aëre non certo corpora languor habet. (æstu,
Ex paruis fiunt magna.

Quem taurum metuis, uitulum mulcere solebas,
Sub qua nunc recubas arbore, uirga fuit.
Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo,
Quasq; uehit multas accipit amnis aquas.
Prosperis rebus animi luxuriant.
Luxuriant animi rebus plerumq; secundis,
Nec facile est æqua commoda mente pati.
Amantium iræ, amoris redintegratio est.
Quæ modo pugnarunt, iungunt sua rostra columbæ,
Quarum blanditias uerbaq; murmur habet.
Exhilara sodales.

Qui sermone placet, taciturna silentia uitet,
Qui canit arte canat, qui bibit arte bibat.
Non semper arridet fortuna.
Credita non semper fulci cum fœnore reddunt,
Nec semper dubias adiuuat aura rates.
Silentium laudi, multiloquium
vicio datur.

Eximia est uirtus præstare silentia rebus,
At contra grauis est culpa, tacenda loqui.
Quàm benè quòd frustra captatis arbore pennis
Tantalus in media garrulus aret aqua.
Tempore res fragiles confirmantur.

DUM

Dum nouus in uiridi coalescit cortice ramus,
Concutiat tenerum quaelibet aura, cadet.
Mox etiam uentis spacio durata resistit,
Firmaq; adoptiuas arbor habebit opes.
Tempore vitia fiunt tollerabilia,
Eximit ipsa dies omnes de corpore mendas,
Quodq; fuit uitium desinit esse mora.
Ferre noue nares taurorum terga recusant,
Assidue domitas tempore fallit odor.
In iuuenta laborandum est.
Dum uires anniq; sinunt tolerate labores,
Iam ueniet tacito curua senecta pede.
Aut mare nauigijs, aut uomere scindite terram,
Aut fera belligeras addite in arma manus.

EX III. LIBRO OVI
dij, de arte amandi.

In eandem sententiam.

Venturae memores iam nunc estote senectae,
Sic nullum uobis tempus abibit iners.
Dum licet & ueros etiam nunc editis annos,
Discite, eunt anni more fluentis aquae.
Nec quae praeterijt cursu reuocabitur unda,
Nec quae praeterijt hora redire potest.
Utendum est etate, cito pede labitur etas,
Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.
De fugacitate formae.

Quam

*Quàm citò (me miserum) laxantur corpora rugis,
Et perit in nitido qui fuit ore color.*

*Quod sine tuo damno possis, alteri
communices.*

*Quis uetat apposito lumen de lumine sumi?
Quisue cauum uastas in mare seruat aquas?
Mulca cum fiunt turpia, ubi facta
sunt placent.*

*Quæ nunc nomen habent operosi signa Myronis,
Pondus iners quondam duraq; massa fuit.
Annulus ut fiat, primo colliditur aurum,
Quas geritis uestes, sordida lana fuit.*

De turpibus.

*Turpe pecus mutilum, turpis sine gramine campus,
Et sine fronde frutex, & sine crime caput.
Non semper Naura laborat.
Cum mare compositum est, securus nauita transit,
Cum tumet auxilijs assidet ille suis.*

De malis ludi aleatorij.

*Tunc sumus incauti, studioq; aperimur in ipso
Nudaq; per lusus pectora nostra patent.
Ira subit, deforme malum, lucriq; cupido,
Iurgiaq; & rixæ sollicitusq; dolor.
Crimina dicuntur, resonat clangoribus æther,
Inuocat iratos & sibi quisq; Deos.
Ignotum non amatur.*

Quod

Quod latet ignotum est, ignoti nulla cupido,
Fructus abest facies cum bona testa caret.
Tu licet & Thamiram superes atq; Orpheæ cantu,
Non erit ignotæ gratia magna lyre.
Famam Poëtæ appetunt.
Quid petitur sacris nisi tantum fama Poëtis?
Hoc uotum nostri summa laboris habet.
Cura ducum fuerant olim Regumq; Poëtæ,
Præmiaq; antiqui magna tulere chori.
Sanctaq; maiestas & erat uenerabile numen
Vatibus, & large sæpe dabantur opes.
Ennius emeruit Calabris in montibus orius,
Contiguus poni Scipio magne tibi.
Nunc hederæ sine honore iacent, operataq; doctis
Cura nihil Musis nomen inertis habet.
Sed famam uigilare iuuat, quis nosset Homerum &
Ilias æternum si latuisset opus.

De casu & fortuna.

Casus ubiq; ualet, semper tibi pendeat hamus,
Quo minimè credis gurgite piscis erit.
Sepe canes frustra nemorosis montibus errant.
Inq; plagas nullo ceruus agente cadit.

Vim vi repellere licet.
Iudice me fraus est concessa repellere fraudem,
Armaq; in armatos sumere iura sinunt.
Contra sæuitiam vultus & iram.

Pertinet

*Pertinet ad faciem rabidos compescere mores,
Candida pax homines, trux decet ira feras.*

*Ora tument ira nigrescunt sanguine uenæ,
Lumina Gorgonco sæuius angue micant.*

Poëtica ars facit ad bonos mores.

*Adde quod insidiæ sacris à uatibus absunt,
Et facit ad mores ars quoq; nostra bonos.*

*Nec nos ambitio, nec nos amor urget habendi,
Contempto colitur lectus & umbra foro.*

In eandem sententiam.

*Scilicet ingenium placida mollitur ab arte,
Et studio mores conuenienter eunt.*

Poëtæ diuino fauore sunt afflati.

*Est Deus in nobis, sunt & commercia cœli,
Sedibus æthereis spiritus ille uenit.*

Æmulatio incitat.

*Tunc benè fortis equus reſerato carcere currit,
Cum quos prætereat, quoſuè ſequatur habet.*

Munera ſunt grata.

*Munera (crede mihi) placant hominesq; Deosq;
Placatur donis Iuppiter ipſe datis.*

*Quid faciat ſapiens ſtultus quoq; munere gaudet.
Ipſe quoq; accepto munere mitis erit.*

Non eſt ſaluti propriæ aduerſandum.

Non auis aucupibus monſtrat qua parte petatur,

Non docet inſeſtos currere cerua canes.

De geſtibus ad menſam ſeruandis.

C

Carpe

Carpe cibos digitis, est quidam gestus edendi,
Ora nec immunda tota perunge manu.
Nec diu presume dapes, sed desine citra,
Quàm cupias, paulò quàm potes esse minus.
EX PRIMO LIBRO OVIDII
de remedio amoris.

Bona & mala eadem terra nascuntur.
Terra salutiferas herbas, eademq; nocentes
Nutrit & urticae proxima saepe rosa est.
Animus vitijs purgandus est.
Vtile propositum seuas extinguere flammis,
Nec seruum vitijs pectus habere suum.
Venienti morbo occurrendum est.
Opprime dum noua sunt subiti mala semina morbi,
Et tuus incipiens ire resistat equus.
Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas
Et ualidas segetes quod fuit herba facit.
Quae praebet latas arbor spaciantibus umbras,
Quo posita est primum tempore uirga fuit.
Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,
Nunc stat in immensum uiribus aucta suis.
In eandem sententiam.
Quale sit id, quod amas, celeri circumspice mente,
Et tua lesuro subtrahc colla iugo.
Principijs obsta, sero medicina paratur,
Cum mala per longas conualuere moras.
Sed propera, nec te uenturas differ in horas,
Qui non est hodie cras minus aptus erit.

Ex

Ex paruo principio res magna oritur.
Flumina magna uides paruis de fontibus orta,
Plurima collectis multiplicantur aquis.
Curatio morbi non est differenda.
Vidi ego quòd fuerat primo sanabile uulnus,
Dilatam longæ damna tulisse moræ.

Furori cedendum est.
Aut noua si possis, sedare incendia tentes,
Aut ubi per uires procubuere suas.
Dum furor in cursu est currenti cede furori,
Difficiles aditus impetus omnis habet.
Stultus, ab obliquo qui cum discedere possit,
Pugnat in aduersas ire natator aquas.
Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte,
Respuit, atq; odio uerba monentis habet.

Tempore oportuno consolatio & me
dicina est adhibenda.
Quis matrem, nisi mentis inops in funere nati
Flere uetat? non hoc illa monenda loco est.
Cum dederit lachrymas animumq; impleuerit ægrum,
Ille dolor uerbis emoderandus erit.
Temporibus medicina ualet, data tempore profunt,
Et data non apto tempore uina nocent.

Ex ocijis uitia proueniunt, & in primis
fœdus amor.
Ocia si tollas, periêre cupidinis arcus,
Contemptæq; iacent & sine luce faces.

Quàm platanus riuo gaudet, quàm populus unda,
Et quàm limosa canna palustris humo,
Tam Venus oia amat finem qui quæris amori,
Cedit amor rebus, res age tutus eris.

In desidiã, aleam & temulentiam.
Languor & immodici nullo sub iudice somni,
Alea; & multo tempora quassa mero,
Eripiunt omnes animo sine uulnere uires,
Affluit incautis insidiosus amor.
Desidiã puer ille sequi solet, odit agentes,
Da uacua menti, quo teneatur opus.

In desidiã

Queritur Ægisthus quare sit factus adulter,
in promptu causa est, desidiosus erat.

De quatuor partibus anni.

Poma dat autumnus, formosa est messibus æstas,
Ver præbet flores, igne leuatur hyems.

Si pro salute corporis multa sufferimus, quanto
libentius pro animi salute multa sufferere
debemus.

Sæpe tibi succos quamuis inuis amaros,
Æger & oranti mensa negata mihi est,
Ut corpus redimas ferrum patieris & ignes,
Arida nec sitiens ora leuabis aqua.
Ut ualeas animo quicquam tolerare negabis,
At precium pars hæc corpore maius habet.
Mala sunt vicina bonis.

Et

Et mala sunt uicina bonis, errore sub ipso
Pro uitio uirtus crimina saepe tulit.
Summis uiris maligni inuident.
Ingenium magni liuor detractat Homeri,
Quisquis es, ex illo Zoile nomen habes.
Et tua sacrilega laniantur carmina linguae,
Pertulit huc uictos quo duce Troia Deos.
Summa petit liuor perflant altissima uenti,
Summa petunt dextra fulmina missa Iouis.

EX II. LIBRO OUIDII,
de remedio amoris.

Parua non sunt contemnenda.
Sed quae non prosunt singula, multa iuuant.
Parua necat morsu spaciosum uipera taurum,
A cane non magno saepe tenetur aper.
Quod vni bonum, alteri malum videtur.
Quo tua non possunt offendi pectora facto,
Forsitan hoc alio iudice crimen erit.

Diuisio rem attenuat.
Grandia per multos tenuantur flumina riuos,
Magnaq; subducto stipite flamma perit.
Amor diuisus est minor.
Parcius è multis mater desiderat unum,
Quam quae flens clamat, tu mihi solus eras.
Non omnium aequè facilis est sanatio,
Corpora uix ferro quaedam sanantur acuto,
Auxilium multis succus & herba fuit.

Cui plus timet mater, eum plus solet amare.
Plus amat è natis mater plerumq; duobus,
Pro cuius reditu quod gerit arma timet.

Contagia sunt uitanda.

Si quid amas, nec uis facias contagia uites,
Hæc etiam pecori sæpe nocere solent.

Dum spectant læsos oculi, leduntur & ipsi,
Multaq; corporibus transitione nocent.
In loca nonnunquam siccis arentia glebis,
De prope currenti flumine manat aqua.

Obiecta mouent potentias.

Non facile esuriens posita retinere mensa,
Et multum saliens incitat unda sitim.

Non facile est taurum uisa retinere iuuenca,
Fortis equus uisa semper adhinuit equa.

Quod repente attollitur, non est
diuturnum.

Flumine perpetuo torrens solet altius ire,
Sed tamen hæc breuis est, illa perennis aqua,
Fletus foeminarum fallax.

Neuè puellarum lachrymis moueare caueto,
Ut flerent oculos erudière suos.

Chorea reddunt animum effoeminatum,
Eneruant animos citharæ, cantusq; lyreq;
Et uox & numeris brachia mota suis.

Eiusdem rei diuersi sunt vsus.

Nutritur uento, uento restringitur ignis,
Lenis alit flammam, grandior aura necat.

EX

EX PRIMO LIBRO

Fastorum Ouidij.

Die festo preces dicendæ sunt.

Prospera lux oritur, linguis animisq; fauete,

Nunc dicenda bono sunt bona uerba die.

Lite uacent aures, insanaq; protinus absint

Iurgia, differ opus liuida turba tuum.

In immensum excreuit auaritia.

Tempore creuit amor qui nunc est summus habendi,

Vix ultra quo iam progrediatur habet.

Pluris opes nunc sunt, quam prisca temporis annis,

Dum populus pauper, dum noua Roma fuit.

In eandem sententiam.

Creuerunt & opes & opum furiosa cupido,

Et cum possideant plurima plura petunt.

Querere ut absument, absumpta requirere certant,

Atq; ipse uitij sunt alimenta uices.

Sic quibus intumuit suffusa uenter ab unda.

Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.

In precio precium nunc est, dat census honores,

Census amicitias, pauper ubiq; iacet.

Sperat quisq; aut timet, pro conscientia

luae qualitate.

Conscia mens ut cuiq; sua est, ita concipit intra

Pectora, pro facto spemq; metumq; suo.

Vir excelsi animi non frangitur exilio.

C 4

Omne

Omne solum forti patria est, ut piscibus æquor,
Ut uolucris uacuo quicquid in orbe patet.
Pax frumenta largitur.
Sub iuga bos ueniat, sub terras semen aratas.
Pax Cererem nutrit, pacis alumna Ceres.

EX TERTIO LIBRO FA-
storum Ouidij.

Nuptiæ nonnunquam sunt differendæ.
Nubere si qua uoles, quamuis properabitis ambo,
Differ, habent parua commoda magna moræ.

EX IIII. LIBRO FA-
storum Ouidij.

De uerno tempore.

Vere nitent terræ, uere remissus æger,
Nunc herbæ rupta tellure cacumina tollunt,
Nunc tumido gemmas cortice palmes agit.
Bona conscientia nullius oculos fugit,
Conscia mens recti famæ mendacia ridet,
Sed nos in uitium credula turba sumus.

Næste latent colores.

Iam color unus inest rebus, tenebrisq; teguntur
Omnia, iam uigiles conticuere canes.

Deus auertit bella.

Sarcula nunc durusq; bidens & uomer aduncus,
Ruris opes niteant, inquinet arma situs.

Conatusq;

Conatusq; aliquis uagina educere ferrum
Astrictum longa sentiat esse mora.

EX QUINTO LIBRO

Fastorum Ouidij.

Senibus honor deferendus est.

Magna fuit capitis quondam reuerentia cani,
Inq; suo precio ruga senilis erat.

Martis opus iuuenes animosaq; bella gerebant,
Et pro Dijs aderant in statione suis.

Viribus ille minor nec habendis utilis armis
Consilio patriæ sepe ferebat opem.

Nec nisi post annos patuit tunc curia seros,
Nomen & ætatis mite senatus habet.

Iura dabat populo senior, fuitaq; certis
Legibus est ætas, unde petatur honos.

Et medius iuuenum non indignantibus ipsis
Ibat & interior si comes unus erat.

Verba quis auderet coram sene digna rubore
Dicere? censuram longa senectæ dabat,

Romulus hoc uidit selectaq; corpora patres
Dixit, ad hos urbis summa relata nouæ est.

In floribus maxima spes est prouentuum,
Si benè floruerint segetes, erit area diues,

Si benè floruerit uinea, Bacchus erit.

Si benè floruerint oleæ, nitidissimus annus,

Poma quoq; euentum temporis huius habent.

C S

Flore

*Flore simul laeso pereunt uitiæq; fabæq;
Et pereunt lentes aduena Nile tuæ,*

EX VI. LIBRO FA-
storum Ouidij.

*Non semper læta iuuant.
Scilicet interdum miscentur tristia lætis,
Nec populum toto pectore festa iuuant,
De officio iudicis.*

*Sic agitur censura, & sic exempla parantur,
Cum iudex alios quod monet ipse facit.
Tempus celerrimè præterit.
Tempora labuntur, tacitisq; senescimus annis,
Et fugiunt freno non remorante dies.*

EX PRIMO ELEGIA-
rum Ouidij de tristibus.

*Expertus pericula facile expauescit.
Terretur minimo pennæ stridore columba
Vnguibus accipiter saucia facta tuis.
Non procul à stabulis audet discedere, si qua
Excussa est auidi dentibus agna lupi.
Vitaret coelum Phaëton si uiueret, & quos
Optauit stultè, tangere nollet equos.*

*Tempore aduersitatis probatur amicus.
Thesea Perithous non tam sensisset amicum,
Si non infernas uiuus adisset aquas.*

Vt foret exemplum ueri Phocæus amoris,
Fecerunt furie tristis Oreste tuæ.
Si non Eurialus Rutilos cecidisset in hostes
Hyrtacidae Nisi, gloria nulla foret.
Scilicet ut fuluum spectatur in ignibus aurum,
Tempore sic duro est inspicienda fides.
Cum fortuna mutantur amici.
Dum iuuat & uultu ridet fortuna sereno,
Indelibatas cuncta sequuntur opes.
At simul intonuit, fugiunt, nec noscitur ulli
Agminibus comitum qui modo cinctus erat.
In eandem sententiam.
Donec eris felix multos numerabis amicos,
Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Aspicias ut ueniant ad candida tecta columbae,
Accipiat nullas sordida turris aues.
Horrea formicae tendunt ad inania nunquam,
Nullus ad amissas ibit amicus opes.
Vtq; comes radios per solis euntibus umbra est,
Cum latet hic pressus nubibus illa fugit.
Mobile sic sequitur fortunæ lumina uulgus,
Quæ simul inducta nube teguntur abit.

EX II. LIBRO OVIDII,
de tristibus.

De clementia ab exemplo Dei.

Si quæ

Si quoties peccant homines, sua fulmina mittat
Iuppiter exiguo tempore inermis erit.

Nunc tibi detonuit strepituq; exterruit orbem,
Purum discussis aëra reddit aquis.

Deus parua munuscula non spernit.
Sed tamen ut fuso taurorum sanguine centum,
Si capitur minimo thuris honore Deus.

Nemo desperet meliora lapsis.
Sed solet interdum fieri placabile numen,
Nube solet pulsa candidus ire dies.

Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,
Quæ fuerat seuo fulmine tecta Iouis.

Nihil prodest, quod non lædere possit idem.
Igne quid utilius? si quis tamen urere tecta
Comparat, audaces instruit igne manus.

Eripit interdum modo dat medicina salutem,

Quæq; iuuet monstrat, quæq; sit herba nocens.

Et latro & cautus præcingitur ense uiator,
Ille sed insidias, hic sibi portat opem.

Discitur innocuas ut agat facundia causas,
Protegit hæc fontes immeritosq; premit.

Idoneus ad parua non tentet temerè
maiora.

Non ideo debet pelago se credere, si qua
Audeat exiguo ludere cymba lacu.

EX TERTIO ELEGIA
rum Ouidij de tristibus.

Magna

Magnorum virorum consuetudo fugienda,
Vt sibi edocto si quicquam credis amico,
Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi quantumq; potes, prælustria uita,
Sæuum prælustri fulmen ab arce uenit.
Nam quanquam soli possunt prodesse potentes,
Non prosunt, potius plurimum obesse solent,
Effugit hybernas demissa antenna procellas,
Lataq; plus paruis uela timoris habent.
Aspicias ut summa cortex leuis innatat unda,
Cum graue nexa simul retia mergat onus.

Fuge nimis alta.

Qui cadit in plano, uix hoc tamen euenit ipsum,
Sic cadit ut tacta surgere possit humo,
At miser Elphenor tecto delapsus ab alto,
Occurrit regi flebilis umbra suo.
Quid fuit, ut tutas agitaret Dædalus alas,
Icarus immensas nomine signet aquas?
Nempe quod hic altè, demissius ille uolabat,
Nam pennas ambo non habuère suas.
Crede mihi, benè qui latuit, benè uixit, & intra
Fortunam debet quisq; manere suam.

In eandem sententiam.

Tu quoq; formida nimum sublimia semper,
Propositiq; precor contrahere uela tui.
In eandem sententiam.

Viue

Viue sine inuidia, molesq; inglorius annos
Exige, amicitias & tibi iunge pares.

Principes sunt rusticis clementiores.

Quo quisq; est maior, magis est placabilis ira,
Et faciles motus mens generosa capit.

Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni,
Pugna suum finem cum iacet hostis habet.

At lupus & turpes instant morientibus ursi,
Et quaecunq; minor nobilitate fera est.

Maius apud Troiam forti quid habemus Achille &
Dardanijs lachrymas non tulit ille senis.

Quæ ducis Emathij fuerit clementia, Pharos,
Præclariq; docent funeris exequiæ.

Præter animi bona omnia subiacent
fortunæ.

Nempe dat & quodcunq; libet fortuna rapitq;
Irus & est subito, qui modo Croesus erat.

Singula quid referam, nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis ingenijq; bonis.

De atrocitate militum.

Quæ nequeunt secum ferre & abducere, perdunt,
Et cremat insontes hostica turba casas.

Res lapidæ facile premuntur.

In causa facili cuius licet esse deserto,

Et minimæ vires frangere quassa ualent.

Subruere est arces & stantia mœnia uirtus,

Quilibet ignaui præcipitata premunt.

Esto

Estō memor humanæ sortis.
Humanæq; memor sortis quæ tollit eosdem,
Et premit incertas ipse uerere uices.

EX IIII. LIBRO ELEGIARVM

Ouidij de tristibus.

Cantus fallit laborem.

Fessus ut incubuit baculo saxoq; resedit
Pastor, arundineo carmine mulcet oues,
Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis,
Fallitur ancillæ decipiturq; labor.

Miserum est semper timere hostium
insultationes.

Quam miserum porta uitam muroq; tueri,
Vixq; sui tutum uiribus esse loci.

Virtus uerlatur circa difficilia.

Ardna per præceps gloria uadit iter.

Hectora quis nosset fœlix si Troia fuisset?

Publica uirtutis per mala facta uia est,

Ars tua Tiphys iacet, si non sit in æquore fluctus,

Si ualeant homines, ars tua Phœbe iacet.

Quæ latet inq; bonis cessat non cognita rebus,

Apparet uirtus, arguiturq; malis.

De vi temporis.

Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri,

Præbet & in curuo colla premenda iugo.

Tempore paret equus lentis animosus habenis,

Et placido duros accipit ore lupos.

Tempora

Tempore Pœnorum compescitur ira leonum,
Nec feritas animo, quæ fuit ante, manet.
Quæq; sui iussis obtemperat Inda magistri
Belua, seruitium tempore uicta subit.
Tempus, ut extentis tumeat facit uua racemis
Vixq; merum capiant grana, quod intus habent.
Tempus & in canas semen producit aristas,
Et ne sint tristi poma sapore facit.
Hoc dentem tenuat terram renouantis aratri,
Hoc rigidos silices, hoc adamantina terit,
Hoc etiam seuas paulatim mitigat iras,
Hoc minuit luctus mœstaq; corda leuat.
Noua sunt veteribus & detritis meliora.
Fortior in fulua nouus est luctator arena,
Quàm cui sunt tarda brachia fessa mora,
Integer & melior nitidis gladiator arenis,
Quàm cui tela suo sanguine tincta rubent.
Fert benè præcipites nauis modo facta procellas
Quamlibet exiguo soluitur imbre uetus.
In senectute cessandum est à laboribus.
In caua ducuntur quassæ noualia puppes,
Ne temerè in medijs dissoluantur aquis,
Ne cadat & multas palmas inhonestet adeptas,
Languidus in pratis gramina capit equus.
Miles ut emeritis non est satis utilis armis,
Ponit ad antiquos quæ tulit arma lares.

Omnia sunt Deo subiecta.

Nil

*Nil adeo ualidum est, adamas licet alliget illud,
Ut maneat rapido firmitus igne Iouis.
Nil ita sublime est, supraq; pericula tendit,
Non sit ut inferius suppositumq; Deo.*

EX QUINTO ELEGIA

rum Ouidij de tristibus.

*Virtus exercita est laudabilis.
Scilicet aduersis probitas exercita rebus,
Tristi materiam tempore laudis habet.
Si nihil infesti durus uidisset Vlysses,
Penelope foelix, sed sine laude foret.
De fortunæ instabilitate.
Vilia qui quondam miseris alimenta negarat,
Nunc mendicato pascitur ille cibo.
Passibus ambiguis fortuna uolubilis errat,
Et manet in nullo certa tenaxq; loco.
Sed modo leta manet, uultus & sumit acerbos,
Et tantum constans in leuitate sua est.
Nos quoq; floruimus, sed flos fuit ille caducus,
Flammaq; de stipula nostra breuisq; fuit.
In anno plures sunt dies sereni quam
nubili.*

*Si numeres anno soles & nubila toto,
Inuenies nitidum sepius esse diem.
De intercepti studij iactura.
Adde quod ingenium longa rubigine laesum
Torpet & est multo, quam fuit ante, minus*

D

Fertilis

Fertilis, assiduo si non renouetur aratro,
Nil nisi cum spinis gramen habet ager.
Tempore qui longo steterit, malè currit, & inter
Carceribus missos ultimus ibit equus.
Vertitur in teneram cariem, rimisq; dehiscit,
Si qua diu solitis cymba uacabit, aquis.
Laus excitat ingenium.

Deniq; non paruas animo dat gloria uires,
Et facunda facit pectora laudis amor.

De fortunæ patientia.

Rara quidem est uirtus, quam non fortuna gubernat
Quæ maneat stabili, cum fugit illa, pede.

Qui monet agentem laudat.

Qui monet ut facias, quod iam facis, ille monendo
Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

EX PRIMO LIBRO

Ouidij, de Ponto.

Non omnis morbus est insanabilis.
Non est in medico, semper releuetur ut aeger,
Interdum docta plus ualet arte malum.
Cernis, ut è molli sanguis pulmone remissus,
Ad stygias certo limite ducat aquas.
Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas,
Sanabit nulla uulnera cordis ope.
Tollere nodosam nescit medicina podagram,
Nec formidatis auxiliatur aquis.

Patrie

Sua quemq; studia delectant,
Scilicet est cupidus studiorum quisq; suorum,
Tempus & assueta ponere in arte iuuat.
Saucius euitat pugnam gladiator, & idem
Immemor antiqui uulneris arma capit.
Nil sibi cum pelagi dicit fore naufragus undis,
Et ducit remos, qua modo nauita aqua;

De spe.

Hæc Dea, cum fugerent sceleratas numina terras,
In Dijs inuisa sola remansit humo.

Hæc facit ut uiuat fossor quoq; compede uinctus,
Liberatq; à ferro crura futura putet.

Hæc facit, ut uideat cum terras undiq; nullas,
Naufragus in medijs brachia iactet aquis.

Sæpe aliquem solers medicorum cura reliquit,
Nec spes huic uena deficiente cadit.

Carcere dicuntur clausi sperare salutem,

Atq; aliquis pendens in cruce uota facit.

Hæc Dea quàm multos laqueo sua colla ligantes,
Non est proposita passa perire nece?

Magna spes est in clementia Dei.

Quamuis est igitur, meritis in debita nostris,

Magna tamen spes est in bonitate Dei.

EX SECVNDO LIBRO

Ouidij, de Ponto.

Festis diebus gaudendum est.

Dij

Dij quoq; ut à cunctis hilari pietate colantur,

Tristitiam poni per sua festa iubent.

Non est desperandum.

Confugit interdum templi uiolator ad aram,

Nec petere offensi numinis horret opem.

De falsa vulgi amicitia.

Turpe quidem dictu, sed si modo uera fatemur,

Vulgus amicitias utilitate probat.

Cura quid expediat prior est, quam quid sit honestis

Et cum fortuna statq; caditq; fides.

Nec facile inuenies multis in milibus unum,

Virtutem precium qui putet esse sui.

Ipsè decor recti, facti si præmia desint,

Non mouet, & gratis pœnitet esse probum.

Nihil nisi quod prodest carum est, en detrahe menti

Spem fructus auide, nemo petendus erit.

At reditus iam quisq; suos amat, & sibi quid sit.

Vtile, sollicitis computat articulis.

Illud amicitie quondam uenerabile nomen

Prostat, & in quæstu pro meretrice sedet.

Soli fortunati amantur.

Diligitur nemo nisi cui fortuna facunda est,

Quæ semel intonuit, proxima quæq; fugat.

En ego non paucis quondam munitus amicis,

Dum flauit uelis aura secunda meis,

Vt fera nimbofa tumuerunt æquora uento,

In medijs lacera naue relinquor aquis.

D 3

Similia

Similia similibus fauent.
Scilicet ingenijs aliqua est concordia iunctis,
Et seruat studij foedera quisq; sui.
Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,
Rectorem dubie nauita puppis amat.
Consilium post facta est inutile.
Cum poteram rectam transire Ceraunia uelo,
Ut fera uitarem saxa monendus eram,
Nunc mihi naufragio quid prodest dicere facto,
Qua mea debuerit currere cymba uia?
Turpe est, rebus aduersis amicum deserere.
Turpe erit in miseris ueteri tibi rebus amico,
Auxilium nulla parte tulisse tuum.
Turpe referre pedem, nec passu stare tenaci,
Turpe laborantem deseruisse ratem.
Turpe sequi casum, & fortunæ cedere amicum,
Et nisi sit foelix esse negare suum.
Pericula expertus, facile terretur.
Tranquillas etiam naufragus horret aquas,
Qui semel est lesus fallaci piscis ab hamo,
Omnibus unca cibus æra subesse putat.
Sæpe canem uisum longè fugit agna, lupumq;
Credit, & ipsa suum nescia uitat open.
Membra reformidant mollem quoq; saucia tactum,
Vanaq; sollicitis incitat umbra metum.

In audiendis precibus optimè spes
Etatur potentia.

Conspis

Conspicitur nunquam meliore potentia causa,
Quam quoties uanas non sinit esse preces.
Hominem homini opem ferre decet.
Conueniens hominum est hominem seruare uoluptas
Et melius nulla quaeritur arte fauor.
Quis non Antiphaten Lastrygona deuouet? aut quis
Munifici mores improbet Alcimoi?
Studium facit humanum.
Adde quod ingenuas didicisse fideliter artes,
Emollit mores, nec sinit esse feros.
Adhortatio prodest.
Acer & ad palmae per se cursurus honores,
Si tamen horteris, fortius ibit equus.

EX TERTIO LIBRO
Ouidij, de Ponto.

Deus non mox semper exaudit.
Non semper sacras reddunt oracula sortes,
Ipsaq; non omni tempore sana patent.
Vicinis pereuntibus etiam terremur.
Cum feriant unum, non unum fulmina terrent,
Iunctaq; percusso turba pauere solet.
Cumq; dedit paries uenturae signa ruinae,
Sollicito uacuis fit locus ille metu.
Quis non e timidis aegri contagia uitat,
Vicinum metuens ne trahat inde malum?
Honesti acta post mortem supersunt.

D 4

Corpo-

Corpora debentur mœstis exanguia bustis,
Effugiunt structos nomen honosq; rogos.
Occidit & Theseus, & qui comitauit Orestem.
Sed tamen in laudes uiuit uterq; suas.

Contra inuidiam.

Liuor iners uitium, mores non exit in altos,
Utq; latens ima uipera serpit humo.
Non opus est benè habentibus medicus.
Firma ualent per se, nullumq; Machaona quærent
Ad medicam dubius confugit æger opem.
Nouitas omnium rerum gratissima est,
Est quoq; cunctarum nouitas gratissima rerum.
Gratiaq; officio, quod mora tardat abest.
Post mortem autoris scripta magis placent.
Scripta placent à morte ferè, quia ledere uiuos
Liuor, & inuiso carpere dente solet.

Bona uoluntas est laudanda.

Ut desint uires, tamen est laudanda uoluntas,
Hac ego contentos auguror esse Deos.
Hac facit ut ueniat pauper quoq; gratus ad aras,
Et placeat cæso non minus agna, boue.
Res gratior est, ubi oritur & abundat.
Nam quanquam sapor est ablata dulcis in unda,
Gratius ex ipso fonte bibuntur aque.
Et magis adducto pomum decerpere ramo,
Quàm de cælata sumere lance iuuat.
De clementia Dei.

Crede

Crede mihi miseris coelestia numina parcunt,
Non semper laesos & sine fine premunt.
Quod non est assuetum, laborem recusat.
Ductus ab armento taurus detrectat aratrum,
Subtrahit & duro colla nouella iugo.
Quaedam vulnera curando fiunt maiora.
Curando fieri quaedam maiora uidemus
Vulnera, quae melius non tetigisse fuit.
Cita mors praestat.

Mitius ille perit subita qui mergitur unda,
Quam sua qui liquidis brachia lassat aquis.
Aliud est sentire, aliud tollere morbum.
Non eadem ratio est sentire, & demere morbos,
Sensus inest cunctis, tollitur arte malum.
Corrigere opus maius est, quam scribere.
Scribentem iuuat ipse fauor, minuitq; laborem,
Cumq; suo crescens pectore feruet opus.
Corrigere at res est tanto magis ardua, quanto
Magnus Aristarcho maior Homerus erat.

EX QUARTO LIBRO

Ouidij, de Ponto.

Virtus laudata crescit.

Excitat auditor studium, laudataq; uirtus
Crescit, & immensum gloria calcar habet.
De fragilitate rerum humanarum.
Omnia sunt hominum tenui pendentia filo,
Et subito casu quae ualere ruunt.

In eandem sententiam.

Ludit in humanis diuina potentia rebus.
Et certam praesens uix habet hora fidem.

Nihil est adeo miserum, ut non ex aliqua
parte releuetur.

Nulla dies adeo est australibus humida nimbis,
Non intermissis ut fluat imber aquis.

Nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
Mista ferè duris utilis herba rubis,

Nil adeo fortuna grauis miserabile fecit,
Ut minuant nulla gaudia parte malum.

Qui tantum dat, quantum potest, satis
gratus est.

Sed qui quam potuit, dat maxima, gratus abundè est,
Et finem pietas contigit illa suum,

Nec quae de parua pauper Dis libat acerua,
Thuraminus, grandi quam data lance, iuuant.

De ui carminis.

Carmine fit uiuax uirtus, expersq; sepulchri,
Notitiam uerae posteritatis habet.

De vi temporis.

Tabida consumit ferrum lapidemq; uetustas,
Nullaq; res maius tempore robur habet.

De ui usus.

Gutta cauat lapidem, consumitur annulus usu,
Et teritur pressa uomer aduncus humo.

Facile est, volenti alterum amare.

Sed

Sed præstandus amor, res non onerosa uolenti,
Quis labor est puram non temerasse fidem?
Certo tempore homines sunt conso-
landi.

Temporis officium solatia dicere certi est,
Dum dolor in cursu est dum petit æger opem.
At cum longa dies sedauit uulnera mentis,
Intempestiuè qui mouet illa, nouat.
Tàm mala, quàm bona sunt insignis &
famosa.

Tàm mala Thersiten prohibebat forma latere,
Quàm pulchra Nereus conspiciendus erat.

EX CONSOLATIONE

Ouidij, ad Liuiam.

Omnibus moriendum est.

Fata manent omneis, omneis expectat auarus

Portitor, & turbæ uix satis una ratis.

Tendimus huc omnes, metam properamus ad unam,

Omnia sub leges mors uocat atra suas.

Finis selectorum uersuum.

PETRVS CAUCONIVS AD PVE-
sum literarum studiosum.

Qui cupis ex dulci tibiserta parare uireto,
Hinc uarios flores accipe chare puer.

EX

EX Q. HORATIO FLACCO

Ode secunda, libri secundi, ad
Crispum Salustium.

De fugienda auaritia.

Nillus argento color est auaris
Abdito terris inimicæ flammæ
Crispe Salusti, nisi temperato
Splendeat usu.

Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni,
Illum aget penna metuente solui
Fama superstes.

Latius regnes auidum domando
Spiritus, quàm si Libiam remotis
Gaudibus iungas, & uterq; Pœnus
Seruiat uni.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops,
Nec sitim pellit, nisi causa morbi
Fugerit uenis, & aquosus albo.
Corpore languor.

Redditum Cyri solio Phraoten
Disidens plebis, numero beatorum
Eximit uirtus, populumq; falsis
Dedocet uti.

Vocibus, regnum, & diadema tutum
Deferens uni, propriamq; laurum
Quisquis ingenteis oculo irretorto
Spectat acervos. Eius.

EIVSDEM HORATII ODEX.

Lib. II. ad Lycinum.

De seruanda mediocritate.

Rectius uiues Lycini, neq; altum
Semper urgendo, neq; dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Littus iniquum.

Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret inuidenda

Sobrius aula.

Pinus & celsæ grauiore casu
Decidunt turres, feriuntq; summos
Fulgmina montes.

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem benè præparatum
Pectus, informeis hyemis reducit

Iuppiter idem.

Submouet, non si male nunc, & olim
Sic erit, quondam cythara tacentens
Suscitat Musam, neq; semper arcum

Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus, atq;
Fortis appare, sapienter idem
Contrahes uento nimium secundo

Turgida uela.

Ex

EX EODEM ODE XVI. LIBRI

secundi, ad Grossphum.

De ocio.

Ocium diuos rogat in patenti
Prensus Ægeø, simul atra nubes
Condidit lunam, neq; certa fulgent,
Sidera nautis.

Ocium bello furiosa Thrace,
Ocium Medi pharetra decori,
Grossphe non gemmis, neq; purpura uendale,
nec auro.

Non enim gaze, neq; consularis,
Summouet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum,
Tacta uolanteis.

Viuitur paruo benè cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum,
Nec leueis somnos timor, aut cupido,
Sordibus aufert.

Quid breui fortes iaculamur æuo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus: patrie quis exul
Se quoq; fugit?

Scandit æratas uitiosa naueis
Cura, nec turbas equitum relinquit,
Ocyor ceruis, & agente nimbos
Ocyor Euro,

Letus

Lætus in præsens animus, quod ultra est
Oderit curare, & amare lento
Temperet risu Nihil est ab omni
Parte beatum.

Abstulit clarum cita mors Achillem,
Longa Tithonum minuit senectus,
Et mihi forsân, tibi quod negarit,
Porriget hora.

Te greges centum, siculaeq; circum
Mugiunt uaccæ, tibi tollit hinnitum
Apta quadriguis equis, te bis Afro
Muricæ tinctæ.

Vestiunt lanæ, mihi parua rura, &
Spiritali Graiæ tenuem Camœnæ.
Parca non mendax dedit, & magnam
Spernere uulgus.

F I N I S.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

F I N I S

V
C
T
P

153610
AB: 153610

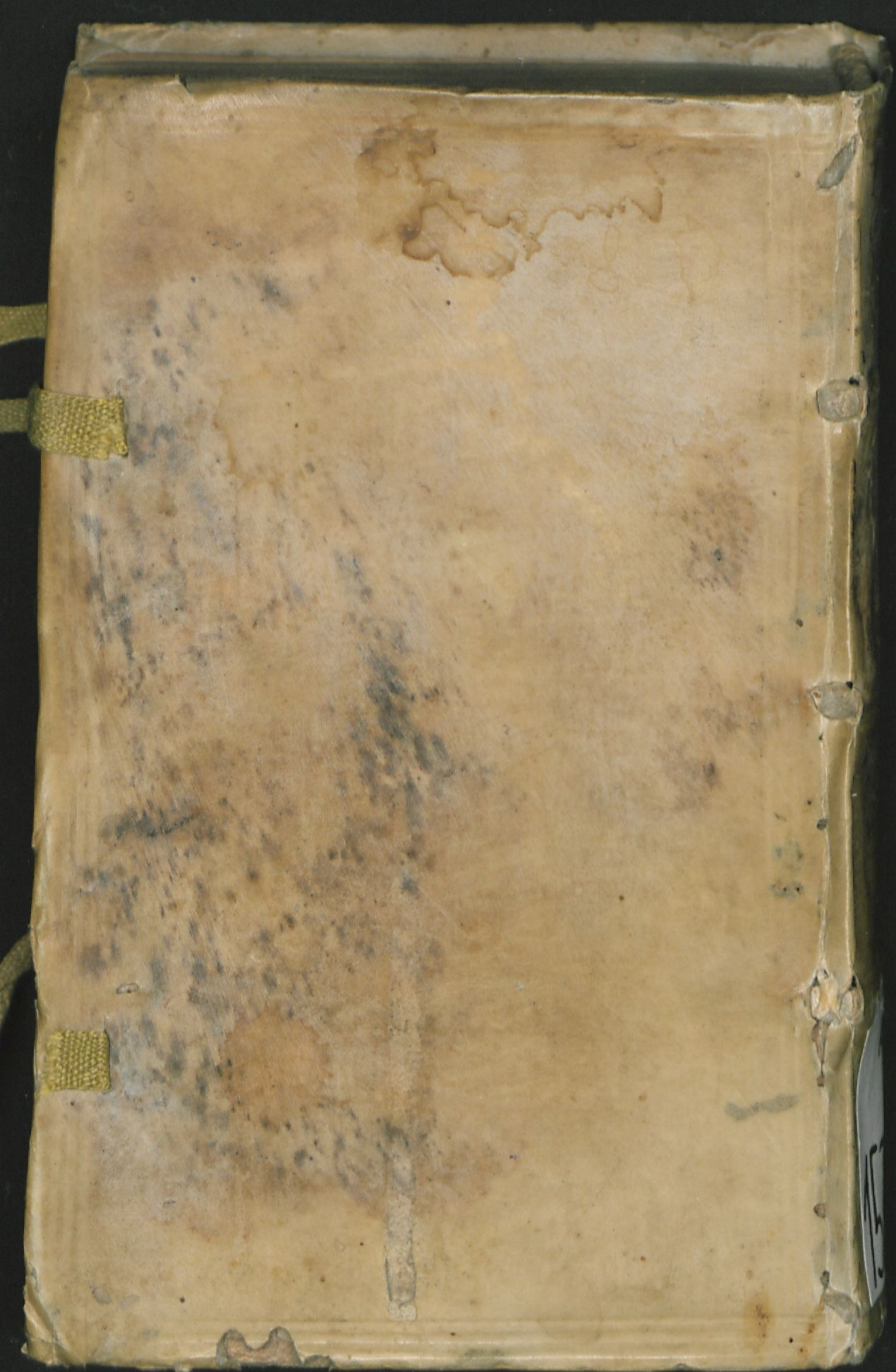
ULB Halle

3

002 168 162

5b

LOCI COMMUNES SENTENTIOSORUM VERSUUM EX ELEGIJS TIBULLI, PROPERTII & OUIDII.

À

IOHANNES MURMELIUS
lilio diligenter collecti.

FRANCOFORDIÆ AD ODERAM,
IN OFFICINA IOHANNIS
EICHORNI.